

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 maja 2025 r.

w sprawie ustanowienia roku 2026 Rokiem Andrzeja Wajdy

W 2026 r. przypada 100. rocznica urodzin i 10. rocznica śmierci Andrzeja Wajdy – jednego z najwybitniejszych polskich reżyserów, współtwórcy polskiej szkoły filmowej oraz kina moralnego niepokoju, które zdefiniowały polską pamięć historyczną i współczesną tożsamość kulturową. Artysty zajmującego się też reżyserią teatralną, szczególnie związanego z krakowskim Teatrem Starym i warszawskim Teatrem Powszechnym.

W latach 1946–1949 Andrzej Wajda studiował malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, następnie – w latach 1949–1953 – reżyserię w Łodzi, a pierwsze kroki w zawodzie stawiał u boku Aleksandra Forda przy realizacji filmu *Piątka z ulicy Barskiej*. W latach 1972–1983 pełnił funkcję kierownika artystycznego Zespołu Filmowego X, a od 1978 do 1983 r. – prezesa Stowarzyszenia Filmowców Polskich. Był również członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, Europejskiej Akademii Filmowej i francuskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Andrzej Wajda – reżyser niezwykle płodny i wszechstronny – miał w swoim bogatym dorobku filmy psychologiczne, historyczne, polityczne oraz adaptacje dzieł literatury pięknej. W każdym z tych gatunków stworzył obrazy, które trwale zapisały się w historii polskiego kina. W dowód uznania wybitnych zasług został doktorem *honoris causa* kilku uniwersytetów, kawalerem – między innymi – Orderu Orła Białego i francuskiego Orderu Narodowego Legii Honorowej oraz otrzymał niezliczone prestiżowe nagrody i wyróżnienia polskie i zagraniczne, wśród których poczesne miejsce zajmuje canneńska Złota Palma dla filmu *Człowiek z żelaza*. Cztery Jego filmy otrzymały oscarowe nominacje, a kiedy w 2000 r. odbierał tę najważniejszą z nagród – Oscara za całokształt dokonań – filmowy świat oklaskiwał pięć dekad Jego wybitnych osiągnięć reżyserskich.

Dzieła autora *Popiołu i diamentu* skalą artystycznych dokonań i jakością obywatelskiej postawy plasują Go wśród najwybitniejszych twórców kultury polskiej XX i początków XXI wieku. Swą twórczością zbudował On pomost pomiędzy „polskim czasem przeszłym” a teraźniejszością i przyszłością. Filmy *Człowiek z marmuru* i *Człowiek z żelaza* miały decydujący wpływ na społeczne wyobrażenie rodzącego się ruchu „Solidarności” i odegrały

olbrzymią rolę w jego spopularyzowaniu na Zachodzie. Zarówno osobiście, jak i przez swoje dzieła stał się Andrzej Wajda ambasadorem Polski i polskiej kultury w świecie. Jego filmy weszły do kanonu arcydzieł światowego kina i stanowią bezcenny polski depozyt w archiwach dziesiątej muzy.

Reżyseria filmowa, teatralna i telewizyjna to najważniejszy, ale niejedyny obszar dokonań Andrzeja Wajdy. Jako Mistrz i Mentor uformował On bowiem całe generacje ludzi, którzy z jego praktyki artystycznej i postawy wobec świata czerpali wzorce i twórcze inspiracje.

Andrzej Wajda był także wyjątkowym Artystą – Obywatel. Jako Senator I kadencji w działaniach społecznych, politycznych i obywatelskich przekuwał w praktykę to, co postulował swoją sztuką – odpowiedzialność za Polskę, za miejsce i czas, w których żył. Ten „organizator narodowej wyobraźni” (jak by to ujął Cyprian Kamil Norwid) brał sprawy publiczne w swoje ręce. Kiedy otrzymał znaczącą japońską nagrodę filmową, całą kwotę i osobistym zaangażowaniem wsparł krakowskie Muzeum Narodowe, co zaowocowało powstaniem miejsca wyjątkowego – Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”. Jego podobnie hojnych inicjatyw było więcej, by wymienić tylko Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że tworzymy swą teraźniejszość i przyszłość „stojąc na ramionach gigantów” i nie wyobraża sobie polskiej kultury bez dzieł i osoby tego wybitnego Artysty. Dlatego – w uznaniu Jego twórczości i dokonań – ustanawia rok 2026 Rokiem Andrzeja Wajdy.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA